Ustawowy a sądowy wymiar kary za przestępstwa okołoprostytucyjne

Marta Drozdowska

1. Tytułem wprowadzenia

Prostytucja, zwana potocznie „najstarszym zawodem świata", jest zjawiskiem występującym w społeczeństwie, acz zaliczanym do kręgu patologii społecznych[72]. W Encyklopedii Socjologii określana jest jako *„zachowanie polegające na odpłatnym świadczeniu usług seksualnych"* [73]. Polski ustawodawca normalizował zjawisko począwszy od prohibicjonizmu (zakaz uprawiania prostytucji), przez reglamentację (działalność prostytucyjna regulowana przez państwo), następnie śladem państw zachodnich neoreglamentację (jedynie nadzór sanitarno-medyczny nad prostytucją)[74], aż po podpisanie w 1952 roku tzw. konwencji abolicjonistycznej[75]. Konwencja zobowiązała sygnatariuszy do uchylenia wszelkiego nadzoru państwowego nad prostytucją, nakładała obowiązek podejmowania działań natury społeczno-gospodarczych i oświatowych mających na celu zapobieganie prostytucji, a także co najistotniejsze zobowiązywała do karania każdego, kto dostarcza, zwabia lub uprowadza inną osobę w celach prostytucji, nawet za jej zgodą, wykorzystuje prostytucję innej osoby, nawet za jej zgodą, prowadzi lub finansuje działalność polegającą na prostytuowaniu się innych osób, wynajmuje lub odnajmuje pomieszczenia dla celów prostytucji innych osób.

W efekcie przyjęcia rozwiązań abolicjonistycznych można mówić o kategorii przestępstw okołoprostytucyjnych. W ramach obowiązującego kodeksu karnego z 1997 r. do przestępstw okołoprostytucyjnych przede wszystkim należą przestępstwa ekonomicznego eksploatowania prostytucji[76], tj. nakłanianie do prostytucji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (zwane stręczycielstwem) penalizowane w art. 204 § 1 zd. 1 k.k., ułatwianie prostytucji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (zwane kuplerstwem) penalizowane przez art. 204 § 1 zd. 2 k.k. oraz czerpanie korzyści z cudzej prostytucji (zwane sutenerstwem) - art. 204 § 2 k.k.. Przestępstwa z art. 204 k.k. występują również w typie kwalifikowanym gdzie znamieniem kwalifikującym jest małoletniość pokrzywdzonego (art. 204 § 3 k.k.). Ponadto, w niniejszym opracowaniu, do kręgu przestępstw okołoprostytucyjnych uznano za celowe włączenie art. 203 k.k., czyli zmuszania do prostytucji, jako

[72] M. Jędrzejko, *Prostytucja jako problem społeczny, moralny i zdrowotny,* Pułtusk-Warszawa 2008, s. 1.
[73] *Encyklopedia socjologii*, t. 3, Warszawa 2000, s. 94.
[74] R. Krajewski, *Dylematy prawnego traktowania prostytucji*, Jurysta 2005, nr 3/4.
[75] Konwencja w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji, Dz. U. z 21.10.1952, Nr 41, poz. 278.
[76] M. Antoniszyn, A. Marek, *Prostytucja w świetle badań kryminologicznych*, Warszawa 1985., s. 34.

jedynego przestępstwa w kodeksie karnym ściśle z prostytucją związanego, zwyczajowo omawianego obok przestępstw ekonomicznej eksploatacji prostytucji. Przestępstwo zmuszania do prostytucji polega na doprowadzaniu innej osoby przy pomocy groźby bezprawnej, podstępu, wykorzystania stosunku zależności lub krytycznego położenia do uprawiania prostytucji (art. 203 k.k.). Zmuszanie do prostytucji jest przestępstwem publicznoskargowym, ściganym z urzędu. Jednak J. Warylewski postuluje jego karalność na wniosek w przypadku, gdy sprawca wykorzystał krytyczne położenie lub stosunek zależności[77]. Przestępstwa ekonomicznego wykorzystania prostytucji z art. 204 k.k. także ścigane są z oskarżenia publicznego[78].

Kodeks karny wyposaża sądy powszechne w dość szeroki wachlarz możliwości karania za przestępstwa okołoprostytucyjne naruszające godność, integralność cielesną, wolność seksualną, a także obyczajność. Celem niniejszego opracowania jest zestawienie rozwiązań ustawowych z praktyką orzeczniczą na podstawie analizy danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości z lat 2008-2014 oraz adekwatnych dla tego okresu przepisów ustawy karnej.

2. Ustawowy wymiar kary

2. 1. Zagrożenie karą

Zagrożenie karne w przypadku przestępstwa zmuszania do prostytucji wynosi od roku do 10 lat pozbawienia wolności. Sąd może także orzec obok kary pozbawienia wolności grzywnę kumulatywną z art. 33 § 2 k.k.[79] gdy zostaną spełnione przesłanki, czyli jeśli sprawca uzyska korzyść z doprowadzenia innej osoby do uprawiania prostytucji bądź z takim zamierzeniem działa[80].

Sąd przy wymiarze kary może zastosować dwukierunkowe modyfikacje. Począwszy od okoliczności wpływających na złagodzenie kary, gdy sprawca nie ukończył 18 lat, a okoliczności sprawy, stopień rozwoju, właściwości i warunki osobiste sprawcy za tym przemawiają sąd może zastosować art. 10 § 4 k.k. i zamiast kary orzec środki wychowawcze, lecznicze lub poprawcze przewidziane dla nieletnich[81].

Kiedy sprawca współdziałający przy popełnieniu przestępstwa wykaże się skutecznym czynnym żalem, czyli z własnej woli stara się zapobiec dokonaniu czynu zabronionego, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary (art. 23 § 2 k.k.).

---

[77] J. Warylewski, *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Rozdział XXV Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 244-245.
[78] J. Warylewski, *Przestępstwa...*, *op. cit.*, s. 260.
[79] *„Sąd może wymierzyć grzywnę także obok kary pozbawienia wolności wymienionej w art. 32 pkt 3, jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub korzyść osiągnął"*
[80] N. Kłączyńska, (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks Karny. Część szczególna. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 564.
[81] M. Budyn-Kulik, M. Kulik, (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks Karny. Część szczególna. Tom . Komentarz art. 117-221*, Warszawa 2013, s. 713.

Art. 60 k.k. daje również możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary przez sąd na podstawie innych przesłanek. Za art. 60 § 1 k.k. w przypadku sprawcy młodocianego, dla którego zgodnie z dyrektywą wymiaru kary art. 54 § 1 k.k. kara powinna być nakierowana na wychowanie. Sprawcą młodocianym będzie w świetle art. 115 § 10 k.k. sprawca, który w chwili popełniania czynu nie ukończył 21 lat i w czasie orzekania w pierwszej instancji - 24 lat (art. 60 § 1 k.k.). Na mocy art. 60 § 2 k.k. sąd może zastosować nadzwyczajnie złagodzenie kary, kiedy najniższa kara przewidziana w k.k. za to przestępstwo byłaby niewspółmiernie surowa, w szczególności gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, szkoda została naprawiona, albo pokrzywdzony i sprawca uzgodnili sposób naprawienia szkody. Tożsamy środek może zostać zastosowany także ze względu na postawę sprawcy, zwłaszcza gdy czynił starania o naprawienie szkody lub jej zapobieżenie.

W stosunku do sprawcy współdziałającego z innymi osobami w popełnieniu przestępstwa, jeśli ujawni on organom ścigania informacje dotyczące osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa oraz istotne okoliczności jego popełnienia (art. 60 § 3 k.k.). Nadzwyczajne złagodzenie może być także spowodowane wnioskiem prokuratora, gdy sprawca niezależnie od zeznań ujawni organom ścigania istotne informacje (art. 60 § 4 k.k.). Kara nadzwyczajnie złagodzona to grzywna, kara ograniczenia wolności lub kara pozbawienia wolności poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Gdy rola sprawcy w popełnieniu przestępstwa była podrzędna, a przekazał on informacje, które przyczyniły się do zapobieżenia innemu przestępstwu na mocy art. 61 § 1 w zw. z art. 60 § 3 k.k. sąd może odstąpić od wymierzenia kary za przestępstwo zmuszania do prostytucji.

Poza modyfikacjami łagodzącymi karę istnieją okoliczności, które mogą prowadzić do zaostrzenia kary. Kiedy przestępstwo popełniane jest w warunkach z art. 65 k.k. (sprawca uczynił sobie z popełnienia tych przestępstw stałe źródło dochodu), wtedy zastosowanie do wymiaru kary będą miały przepisy przewidziane dla multirecydywistów, o których mowa w art. 64 § 2 k.k. To znaczy, że sąd wymierzy karę powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia – powyżej 1 roku, do górnej granicy zwiększonej o połowę – 15 lat[82].

Art. 204 §1 k.k. za przestępstwa stręczycielstwa i kuplerstwa przewiduje karę od miesiąca do 3 lat pozbawienia wolności, taką samą karą zagrożone jest sutenerstwo z art. 204 § 2 k.k. Postać kwalifikowana stręczycielstwa, kuplerstwa i sutenerstwa z art. 204 § 3 k.k., gdy ten proceder dotyczy osób małoletnich jest zagrożona surową karą od roku do 10 lat pozbawienia wolności[83]. Obok kary

[82] M. Rodzynkiewicz, (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom II. Art. 117-277*, Kraków 1999, s. 588.
[83] M. Rodzynkiewicz, *op. cit.*, s. 257-258.

zasadniczej sąd może orzec wobec sprawcy występku z art. 204 § 1-3 k.k. grzywnę kumulatywną[84]. Tak jak przy art. 203 k.k., gdy sprawcą był małoletni możliwe jest zastosowanie art. 10 § 4[85].

W przypadku art. 204 § 1-2 k.k. wachlarz modyfikacji łagodzących karę jest szerszy. Sąd może orzec wobec sprawcy występku z art. 204 § 1 i 2 k.k. karę nieizolacyjną na mocy art. 58 § 3 k.k. przez wzgląd na to, iż przestępstwa z art. 204 § 1 i 2 k.k. zagrożone są karą nieprzekraczająca 5 lat pozbawienia wolności, zamiast tego sąd może orzec karę grzywny, ograniczenia wolności do 2 lat. Ponieważ zagrożenie karne w art. 204 § 1-2 k.k. nie przekracza 3 lat na mocy art. 59 k.k. przy wymiarze kary za przestępstwa z art. 204 § 1 i 2 k.k. sąd może odstąpić od wymierzenia kary jeśli szkodliwość społeczna czynu nie jest znaczna i sąd orzeka równocześnie środek karny, a cele kary zostaną przez niego spełnione[86].

Tak jak i w przypadku art. 203 k.k. jeśli zachodzą przesłanki sąd na mocy art. 23 § 2, art. 60 § 1-4 i art. 61 k.k. sąd może nadzwyczajnie złagodzić karę za przestępstwa stręczycielstwa, kuplerstwa, sutenerstwa, a także postaci kwalifikowanej tych przestępstw z art. 204 § 3 k.k. Kara nadzwyczajnie złagodzona to kara grzywny lub kara ograniczenia wolności[87], a w przypadku postaci kwalifikowanej dodatkowo kara pozbawienia wolności poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Okolicznością wpływającą na zaostrzenie kary jest popełnienie przestępstwa z art. 204 § 1-3 jest popełnienie go w warunkach art. 65 k.k. (sprawca uczynił sobie z popełnienia tych przestępstw stałe źródło dochodu), wtedy tak jak i w przypadku zmuszania do prostytucji, sąd na mocy art. 64 § 2 k.k. wymierzy karę do górnej granicy zwiększonej o połowę tj. do 4,5 roku za przestępstwa z art. 204 k.k. w typie podstawowym oraz do 15 lat w przypadku postaci kwalifikowanej.

2.2 Instytucje probacyjne[88]

W przypadku zmuszania do prostytucji oraz art. 204 § 1-3 k.k. sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary, gdy orzeczona kara nie przekracza 2 lat[89], gdy jest to wystarczające dla osiągnięcia celów kary wobec sprawcy w szczególności prewencji (art 69 k.k.)[90]. Okres próby w przypadku kary pozbawienia wolności wynosił będzie od 2 do 5 lat (art. 70 § 1 k.k.), a w wypadku sprawcy

[84] N. Kłączyńska, *op. cit*., s. 568.
[85] M. Budyn-Kulik, *op. cit*., s. 719.
[86] M. Budyn-Kulik, *op. cit*, s. 718.
[87] *Ibidem*, s. 719.
[88] Analiza dotyczy przepisów w brzmieniu sprzed nowelizacji, gdyż podstawą sądowego wymiaru kary były przepisy w kształcie sprzed nowelizacji.
[89] Obecnie orzeczona kara nie może przekroczyć 1 roku, zaś sprawca w czasie popełnienia czynu nie może być skazany na karę pozbawienia wolności.
[90] M. Budyn-Kulik, M. Kulik, *op. cit*., s. 713.

młodocianego lub sprawcy z art. 64 § 2 od 3 do 5 lat[91]. Gdy w związku z modyfikacjami kary orzeczona zostanie kara ograniczenia wolności lub grzywny - od roku do 3 lat (art. 70 § 1 k.k.).

W przypadku art. 204 § 1-2 k.k. gdy wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, a okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, do tego sprawca nie był uprzednio karany za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadnią przypuszczenie, ze mimo umorzenia postępowania będzie on przestrzegał porządku prawnego w szczególności nie popełni przestępstwa sąd może warunkowo umorzyć postępowanie na okres próby od roku do 2 lat[92] biegnącej od uprawomocnienia się orzeczenia (art. 66 k.k.)[93].

2.3 Środki karne

Środki karne, które sąd może orzec wymierzając karę za przestępstwa z art. 203 k.k. jak i 204 k.k. pokrywają się, zatem słuszne wydaje się być omówienie ich łącznie. W związku z art. 203 oraz 204 k.k. sąd może orzec środki karne takie jak przepadek osiągniętej korzyści, jeżeli taka została osiągnięta w związku z przestępstwem (art. 45 k.k.). Sąd może nałożyć zakaz wykonywania zawodu lub zajmowania określonego stanowiska jeżeli sprawca nadużył go w związku z popełnieniem przestępstwa, ten środek karny będzie miał zastosowania w wypadku jeśli sprawca przestępstwa z art. 203 k.k. nadużył stosunku zależności(art. 41 § 1 k.k.)[94].

Jeśli pokrzywdzonym była osoba małoletnia to z art. 41 § 1a[95] w razie skazania na karę pozbawienia wolności sąd może orzec zakaz zajmowania stanowisk, wykonywania zawodów czy prowadzenia działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem, opieką nad małoletnimi. Także sąd może orzec zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej z art. 41 § 2 k.k.[96]. Jeśli przestępstwo z art. 203 k.k. zostało popełnione na szkodę małoletniego lub popełnione umyślnie z użyciem przemocy, w tym przeciwko osobie najbliższej sąd może z art. 41a § 1[97] orzec obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się z określonymi

[91] Obecnie okres próby wynosi od 1 roku do 3 lat, a w przypadku sprawcy młodocianego oraz popełniającego przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby najbliższej – od 3 do 5 lat.
[92] Obecnie okres ten wynosi od 1 roku do 3 lat.
[93] *Ibidem,* s. 719.
[94] *Ibidem*, s. 713.
[95] *"Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, na zawsze w razie skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego".*
[96] M. Budyn-Kulik, M. Kulik, *op. cit*., s. 713.
[97] *"Sąd może orzec obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób, zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu lub nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego lub inne przestępstwo przeciwko wolności oraz w razie skazania za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w tym przemocy przeciwko osobie najbliższej; obowiązek lub zakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu".*

osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób, zakaz opuszczania miejsca pobytu bez zgody sądu, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym[98].

Jeśli sąd uzna, że motywacja sprawcy zasługuje na szczególne potępienie i wymierzy karę pozbawienia wolności powyżej 3 lat, może wobec sprawcy orzec środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych (art. 40 k.k.). Ten środek karny będzie miał zastosowanie w szczególności w zw. z art. 203 lub 204 § 3 k.k..

Na mocy art. 46 k.k. sąd może także orzec, a w wypadku wniosku uprawionej osoby orzeka obowiązek naprawienia szkody lub zadość uczynienia za doznaną krzywdę[99]. Ponadto, możliwe jest zastosowanie środków karnych z art. 43b k.k., 43c k.k. czyli podanie wyroku do publicznej wiadomości (jeżeli jest to celowe i może mieć wpływ na społeczne oddziaływanie skazania bez ujmy dla interesu pokrzywdzonego) oraz zawiadomienie właściwego sądu rodzinnego o celowości orzeczenia pozbawienia praw rodzicielskich lub ich ograniczenia (także praw opiekuńczych) gdy przestępstwo zostało popełnione na szkodę małoletniego lub we współdziałaniu z nim[100].

3. Sądowy wymiar kary na podstawie danych statystycznych

Celem zobrazowania skali przestępczości okołoprostytucyjnej w poniższej tabeli przedstawione zostały dane statystyczne, dotyczące przestępstw z artykułów 203 k.k. oraz 204 k.k., bez podziału na paragrafy w przypadku przestępstw z art. 204 k.k. (ekonomicznej eksploatacji prostytucji), gdyż poniższa tabela ma na celu ogólne matematyczne przybliżenie fenomenu tejże przestępczości.

Liczba stwierdzonych przestępstw z art. 203 i 204 k.k. w latach 2004-2014

lata	ogółem	art. 203 k.k.	art. 204 k.k.
2014	295	31	264
2013	468	18	452
2012	404	26	378
2011	346	19	327
2010	514	28	486
2009	428	33	395
2008	270	35	235
2007	370	55	315
2006	276	42	234
2005	516	35	481
2004	465	46	419

Źródło: Komenda Główna Policji - http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/handel-ludzmi-i-przest/50848,Handel-ludzmi-i-przestepstwa-okoloprostytucyjne.html

[98] N. Kłączyńska, *op. cit*., s. 564.
[99] M. Budyn-Kulik, M. Kulik, *op. cit*., s. 713.
[100] P. Kozłowska-Kalisz, K. Nazar-Gutowska, D*oprowadzanie innej osoby do uprawiania prostytucji (art. 203 k.k.)*, w: M. Mozgawa (red.), *Prostytucja*, Warszawa 2014, s. 113-114.

Powyższa tabela obrazuje znaczną dysproporcję pomiędzy liczbą stwierdzonych przestępstw ekonomicznej eksploatacji prostytucji a zmuszaniem do prostytucji. Średnio rocznie popełnianych jest nieco poniżej 400 przestępstw związanych z prostytucją. Najmniej przestępstw okołoprostytucyjnych stwierdzono w 2008 r., najwięcej w 2005 r.

Ogólna liczba skazanych w latach 2001 - 2014

	art. 203	art. 204 § 1	art. 204 § 2	art. 204 § 3
2001	14	38	43	10
2002	13	40	55	15
2003	14	37	62	15
2004	28	62	108	20
2005	21	70	134	20
2006	25	46	108	29
2007	15	24	81	12
2008	26	48	90	18
2009	18	49	107	24
2010	15	74	137	8
2011	22	54	69	14
2012	12	49	118	21
2013	13	61	94	9
2014	12	46	97	10

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości - http://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/

Na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości na przestrzeni lat 2001 - 2014 odnotowano najwięcej skazań z art. 204 § 2 k.k., czyli za przestępstwo sutenerstwa, średnio było to około 94 skazania rocznie. Drugie miejsce pod względem skazań zajmują przestępstwa stręczycielstwa oraz kuplerstwa - w sumie średnio około 50 skazań rocznie, natomiast najmniej skazań odnotowano za zmuszanie do prostytucji - średnio około 18 skazań rocznie oraz typ kwalifikowany art. 204 k.k. - średnio 16 skazań rocznie, co jest relatywne do liczby popełnianych przestępstw z tychże artykułów.

Liczba skazanych na karę pozbawienia wolności z uwzględnieniem wymiaru kary w latach 2008 - 2014

POZBAWIENIE WOLNOŚCI												
				WYMIAR KARY								
	Ogółem	w zawieszeniu	w zawieszeniu z dozorem	1 m-c - mniej niż 3 m-ce	3 miesiąc - mniej niż 6 m-cy	6 m-cy	7-11 m-cy	1 rok - mniej niż 2 lata	2 lata - mniej niż 3 lata	3 lata	więcej niż 3 lata - 5 lat	powyżej 5 lat
2014												
art. 203	12	6	5	-	-	-	-	6	4	1	1	-
art. 204 § 1	41	33	12	-	1	6	11	20	3	-	-	-
art. 204 § 2	94	76	17	1	9	17	12	41	12	2	-	-
art. 204 § 3	10	8	4	-	-	-	-	7	3	-	-	-
2013												
art. 203	13	6	2	-	-	-	-	6	7	-	-	-
art. 204 § 1	55	43	15	-	4	5	13	21	11	1	-	-
art. 204 § 2	93	80	30	1	9	8	20	38	15	2	-	-
art. 204 § 3	9	3	1	-	-	-	-	6	3	-	-	-
2012												
art. 203	12	2	-	-	-	-	-	6	3	2	1	-
art. 204 § 1	49	42	6	-	6	3	13	24	3	-	-	-
art. 204 § 2	115	87	22	1	4	13	16	74	7	-	-	-
art. 204 § 3	21	14	3	-	-	-	1	13	5	1	1	-
2011												
art. 203	22	8	1	-	-	-	-	12	7	2	1	-
art. 204 § 1	49	41	9	1	6	4	8	25	5	-	-	-
art. 204 § 2	64	44	10	-	4	3	16	36	3	-	2	-
art. 204 § 3	14	10	4	-	-	-	-	10	4	-	-	-
2010												
art. 203	15	8	2	-	1	-	-	10	3	1	-	-
art. 204 § 1	69	55	20	-	4	9	11	39	6	-	-	-
art. 204 § 2	125	108	30	-	12	18	19	68	8	-	-	-
art. 204 § 3	8	6	2	-	-	-	-	7	1	-	-	-
2009												
art. 203	18	7	-	-	1	-	-	13	2	1	1	-
art. 204 § 1	44	36	10	-	1	4	11	22	5	1	-	-
art. 204 § 2	102	84	20	2	4	7	19	58	12	-	-	-
art. 204 § 3	24	13	5	-	-	-	-	17	5	2	-	-
2008												
art. 203	26	11	6	-	-	-	-	15	10	1	-	-
art. 204 § 1	45	35	6	-	1	6	6	27	3	1	1	-
art. 204 § 2	84	63	3	-	-	11	13	44	11	-	2	-
art. 204 § 3	18	16	4	-	-	-	-	14	3	1	-	-

źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości - http://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/

Znakomita większość tj. 75% orzekanych w sprawach kar pozbawienia wolności to kary w zawieszeniu, z czego do 26% zawieszonych kar pozbawienia wolności stosuje się dozór. Najczęściej orzekana jest kara pozbawienia wolności w wysokości od 1 roku do mniej niż 2 lat. Sporadycznie orzekane są kary w wysokości 3 lat oraz powyżej 3 lat do poniżej 5 lat. Kara pozbawienia wolności na

okres powyżej 5 lat na przełomie analizowanego okresu nie była orzeczona ani razu za typ kwalifikowany art. 204 k.k. tj. sutenerstwo, stręczycielstwo lub kuplerstwo wobec małoletniego ani za czyn z art. 203 k.k. (zmuszanie do prostytucji) - ustawowo zagrożone karami do 10 lat pozbawienia wolności.

Liczba skazań na karę grzywny kumulatywnej z uwzględnieniem wymiaru kary w latach 2008 - 2014

GRZYWNA OBOK KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI										
			WYMIAR GRZYWNY KWOTOWO							
	Ogółem	w zawieszeniu	do 300 zł	301 - 500 zł	501-800 zł	801-100 zł	1001-1500 zł	1501-2000 zł	2001 - 5000 zł	powyżej 5000 zł
2014										
art. 203	3	2	-	-	-	-	2	-	-	1
art. 204 § 1	20	16		2	1	4	1	3	7	2
art. 204 § 2	66	55	3	4	3	14	10	7	17	9
art. 204 § 3	7	-	-	1	-	2	-	1	1	2
2013										
art. 203	4	3	-	-	-	2	-	-	1	1
art. 204 § 1	36	32	1	4	4	8	-	5	5	9
art. 204 § 2	72	66	-	5	8	8	5	11	15	20
art. 204 § 3	4	1	-	-	-	-	-	1	1	2
2012										
art. 203	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-
art. 204 § 1	30	29		2	2	5	4	6	7	4
art. 204 § 2	93	71	1	3	9	15	6	21	19	19
art. 204 § 3	14	13	-	-	2	1	1	2	4	4
2011										
art. 203	7	4	-	-	1	1	1	-	2	2
art. 204 § 1	33	30	1	5	5	4	3	7	6	2
art. 204 § 2	44	35	-	4	4	6	10	7	3	10
art. 204 § 3	7	7	-	-	1	1	-	1	2	2
2010										
art. 203	3	2	-	-	2	-	-	-	1	-
art. 204 § 1	48	41	2	3	3	4	6	9	10	11
art. 204 § 2	106	96	1	14	7	16	8	10	28	22
art. 204 § 3	3	3	-	1	-	-	-	1	1	-
2009										
art. 203	4	2	-	-	-	1	1	-	2	-
art. 204 § 1	32	29	-	4	1	4	4	7	9	3
art. 204 § 2	73	64	-	1	7	14	8	13	19	11
art. 204 § 3	13	9	1	-	1	1	2	1	6	1
2008										
art. 203	13	6	-	1	2	3	3	2	2	-
art. 204 § 1	28	25	2	1	8	2	3	5	5	2
art. 204 § 2	61	53	3	4	3	11	8	6	19	7
art. 204 § 3	9	9	-	-	1	2	-	2	4	-

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości - http://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/

Grzywna jest orzekana obok 67% kar pozbawienia wolności. Grzywna orzekana obok kary pozbawienia wolności zawieszana jest w 64% przypadków. Najczęściej orzekana jest grzywna w przedziale od 2001 do 5000 zł, niemal równie często grzywna powyżej 5000 zł, a kolejno grzywna w wysokości od 801 do 1000 zł. Najrzadziej stosowana jest przez sądy stawka najniższa.

Skazania na karę grzywny i karę ograniczenia wolności w latach 2008 - 2014

W rozciągłości analizowanego okresu, kara grzywny samoistnej okazała się być stosowana sporadycznie - jest to 5% ogólnej liczby skazań za czyny za które jest orzekana w analizowanym okresie. W 2014 r. orzeczono ją w 8 przypadkach w wysokości od 801 zł do ponad 5000 zł; w 2013 r. - 5 razy, w wysokości od 301 zł do 1000 zł; w 2012 r. - 3 razy, w wysokości od 1001 zł do 5000 zł, w 2011 r. - 9 razy, w wysokości od 301 zł do 5000 zł; w 2010 r. - 16 razy, w wysokości od 801 zł do ponad 5000 zł, 2009 r. - 7 razy od 801 zł do ponad 5000 zł; w 2008 r. - 8 razy, w wysokości od 1001 zł do ponad 5000 zł.

Kara ograniczenia wolności stosowana jest najrzadziej - jest to w analizowanym okresie średnio 1 przypadek rocznie w przypadku sprawców przestępstwa z art. 204 § 1 k.k. W 2014 jak i w 2012 r. nie orzeczono żadnej kary ograniczenia wolności. W 2008 r. orzeczono ją wobec sprawcy art. 204 § 2 k.k. na okres 7-12 miesięcy. Jest to 0,6% ogólnej liczby skazań za te czyny Okres na jaki jest orzekana to najczęściej 7-12 miesięcy. W 2010 r. orzeczono ją na okres 4-6 miesięcy, zaś w 2009 r. dwukrotnie w przypadku art. 203 § 2 k.k. na okres 1-3 miesięcy.

4. Podsumowanie

Zestawiając sądowy wymiar kary z ustawowym należy zauważyć, iż ustawodawca daje sądom znacznie szerszy wachlarz możliwości niż ten wykorzystywany w praktyce przez sądy. Przede wszystkim należy zauważyć, iż znakomita większość orzekanych kar pozbawienia wolności jest zawieszana, w małym stopniu przy zawieszeniu stosuje się dozór. Orzekane kary pozbawienia wolności w stosunku do widełek ustawodawcy są raczej niskie. Pomimo górnej granicy ustawowego zagrożenia do 10 lat w przypadku przestępstwa zmuszania do prostytucji oraz typu kwalifikowanego nakłaniania, ułatwiania nieletniego do prostytucji i czerpania korzyści z prostytucji takiej osoby ani razu nie orzeczono kary powyżej 5 lat pozbawienia wolności, a kary powyżej 3 lat zostały na przestrzeni analizowanego okresu za te przestępstwa orzeczone czterokrotnie. Z perspektywy przedmiotu ochrony jakim jest wolność seksualna małoletnich, ich rozwój psychofizyczny w przypadku art. 204 § 3 k.k. jak i wolności seksualnej, integralności cielesnej, wolności wyboru sposobu zarobkowania w przypadku art. 203 § 3 k.k orzekane kary są niskie relatywnie do krzywdy wyrządzonej tymi czynami. W praktyce orzeczniczej nie rysuje się wyraźnie wyższy wymiar kary niż

w przypadku przestępstw ekonomicznej eksploatacji prostytucji osób dorosłych, która często odbywa się za ich zgodą.

Kara grzywny jest obok kary pozbawienia wolności orzekana stosunkowo często, grzywny oscylują w górnych granicach przewidzianych wysokości. Tutaj także częstą praktyką jest zawieszanie tych kar.

Zamiana kary na grzywnę samoistną lub karę ograniczenia wolności ma miejsce rzadko. Środki karne samoistnie nie są zasadniczo orzekane, na przełomie analizowanego okresu odnotowano jeden taki przypadek za przestępstwo sutenerstwa w 2013 r.

W 2012 roku pojawił się poselski projekt[101] zmian zakładający zaostrzenie kar w zakresie przestępstw związanych z prostytucją. Kara za zmuszanie do prostytucji oraz stręczycielstwo i kuplerstwo obwarowana miała być dolną granicą 3 lat pozbawienia wolności, natomiast w przypadku sutenerstwa miała to być kara aż od 5 do 20 lat lub 25 lat pozbawienia wolności. Projekt spotkał się z krytyką zarówno Sądu Najwyższego jak i Rady Ministrów. Podniesiono zarzut nieproporcjonalności kary do społecznej szkodliwości czynów oraz zmiany ciężaru gatunkowego z występków na zbrodnie. Należy się przychylić do tego stanowiska, ponieważ proponowane zmiany są sprzeczne z celami kary. Jednakże, w przypadku przestępstwa zmuszania do prostytucji czy też typów kwalifikowanych art. 204 k.k. należałoby rozważyć wprowadzenie elementów skoncentrowanych na rekompensacie krzywdy, szczególnie tam gdzie występuje brak zgody pokrzywdzonego, gdyż przestępstwa te godzą przede wszystkim psychikę ofiary i są dla nich dalece dotkliwe. Jest to celowe w obliczu paradygmatu sprawiedliwości naprawczej, której idea jest coraz częściej uwzględniana w prawie karnym.

[101] Druk sejmowy 1117 z 21 grudnia 2012 r.

O autorze

Marta Drozdowska jest absolwentką Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz doktorantką w Katedrze Prawa Karnego Uniwersytetu w Białymstoku. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół prawa karnego, sprawiedliwości naprawczej i filozofii prawa.

Streszczenie

Artykuł przedstawia obszernie założenia ustawowego wymiaru kary w kodeksie karnym z 1997 r. za przestępstwa okołoprotytucyjne tj. przestępstwa z art. 204 k.k. (nakłanianie do prostytucji, ułatwianie prostytucji, czerpanie korzyści z prostytuowania się innej osoby) oraz z art. 203 k.k. (zmuszanie do prostytucji) oraz sądowy wymiar kary za te przestępstwa. Analiza sądowego wymiaru kary oparta jest o tabele uzupełnione na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości z lat 2001-2014.

Summary

The article presents extensively assumptions of statutory punishment dimension in the Criminal Code of 1997 for crimes connected with prostitution - an offense under article 204 c.c. (incitement to prostitution, facilitating prostitution, exploitation of prostitution to another person) and an offence under article 203 c.c. (forced prostitution) and judical dimension for these crimes. Analysis judicial sentencing is based on the tables completed on the basis of statistical data of the Ministry of Justice from the years 2001-2014.